

Avtale om nasjonal tvisteløsningsnemnd for helse- og omsorgssektoren

-

mellom Helse- og omsorgsdepartementet og KS

1. Innledning og formål

Denne avtalen er forankret i Prop. 91 L (2010-2011) om lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m., Innst. 424 L (2010-2011), Meld. St. 16 (2010-2011) og Innst. 422 S (2010-2011).

Ny lov om kommunale helse- og omsorgstjenester (helse- og omsorgstjenesteloven) pålegger samarbeid mellom kommuner og regionale helseforetak. Det følger av lovens § 6-1 første ledd, jf. spesialisthelsetjenesteloven § 2-1 e andre ledd.

Formålet med lovpålagte lokale samarbeidsavtaler er å fremme samhandlingen mellom kommuner og helseforetak ved å konkretisere oppgave- og ansvarsfordelingen mellom kommune og helseforetak, og å etablere gode samarbeidsrutiner på sentrale samhandlingsområder. Den overordnede hensikten med avtaler er å bidra til at pasienter og brukere opplever at tjenestene er samordnet og av god kvalitet, og at det alltid er klart hvem som skal yte de aktuelle tjenestene. Lokale samarbeidsavtaler mellom kommuner og regionale helseforetak/helseforetak er et av flere virkemidler for å realisere samhandlingsreformen.

Helse- og omsorgsdepartementet og KS ser behovet å opprette en nasjonal uavhengig tvisteløsningsnemnd som skal stå til rådighet for partene i lokale samarbeidsavtaler. Dette skal bidra til likeverdighet mellom partene og sikre en mest mulig forutsigbar praksis. Tvisteløsningsnemnda skal ha en rådgivende rolle.

Helse- og omsorgsdepartementet og KS vil likevel oppfordre partene i de lokale samarbeidsavtalene til å bli enige om gode lokale prosesser for å løse uenighet, før en eventuell tvist bringes inn for den nasjonale tvisteløsningsnemnda.

2. Tvisteløsningsnemndas virkeområde, sammensetning og saksbehandling mv.

2.1. Virkeområde

Den nasjonale tvisteløsningsnemndas virkeområde er tredelt:

1. Nemnda skal være meklingsinstans ved uenighet om inngåelse av samarbeidsavtaler etter helse- og omsorgstjenesteloven § 6-1
2. Nemnda skal behandle og gi rådgivende uttalelser om tvister ved inngåtte samarbeidsavtaler etter helse- og omsorgstjenesteloven § 6-1. Ved behandling av tvister om inngåtte avtaler kan nemnda ta stilling til ansvarsfordelingen mellom helseforetak og kommuner, selv om avtalen ikke uttrykkelig regulerer spørsmålet.

3. Nemnda skal behandle og gi rådgivende uttalelser i klagesaker om betaling etter forskrift om kommunal medfinansiering av spesialisthelsetjenesten og kommunal betaling for utskrivningsklare pasienter kapittel 3.

Tvisteløsningsnemnda kan i sine uttalelser ta stilling til eventuelle erstatningsspørsmål i den grad det er naturlig. Eventuelle uttalelser om erstatningsspørsmål vil kun være rådgivende.

Nemnda skal ikke behandle saker som ligger til Fylkesmannens ansvarsområde. Det vil likevel være enkelttilfeller hvor tvisteløsningsnemnda og Fylkesmannen vil kunne behandle hele eller deler av samme rettsspørsmål i samme sak. Et eksempel hvor samme faktum og rettsspørsmål kan være til behandling hos både Fylkesmannen og nemnda, er i en eventuell sak om utskrivningsklar pasient. Her vil vurderingen av hvorvidt denne utskrivningen var forsvarlig, kunne bli foretatt både i den saken som er fremmet for Fylkesmannen og i den saken som er fremmet for nemnda.

Partene i en sak for nemnda og partene i en sak for Fylkesmannen vil likevel være ulike selv om hele eller deler av rettsspørsmålet og faktum er likt. I saker for nemnda er det kontraktspartene i lovpålagte samarbeidsavtaler som er parter, mens i saker for Fylkesmannen er det pasient/bruker eller dennes representant og helseforetak eller kommune som er parter.

2.2. Sammensetning, sekretariat og organisering

Nemnda skal ha en leder, nestleder og tolv medlemmer. Helse- og omsorgsdepartementet utnevner leder og nestleder i samarbeid med KS. Seks av medlemmene skal utnevnes etter forslag fra KS. Medlemmene utnevnes for en periode på tre år. Leder og nestleder skal være jurist. For de øvrige medlemmene vil det være viktig å få inn medlemmer som har nødvendig forståelse for og kompetanse på de problemstillinger nemnda skal behandle. Det innebærer at nemnda skal være sammensatt av juridisk, helsefaglig og administrativ- og organisasjonsmessig kompetanse. Partsrollene ivaretas ved partenes innlegg i saken.

Tvisteløsningsnemnda skal ha et fast sekretariat. Helse- og omsorgsdepartementet utpeker sekretariat for nemnda. Sekretariatet skal yte praktisk bistand ved saksforberedelsen, sørge for utsendelse av sakspapirer, og legge til rette ved eventuelle møter i nemnda.

Tvisteløsningsnemnda settes i hver sak med leder eller nestleder og to medlemmer fra den del av poolen som er foreslått av KS og to medlemmer fra den del som er foreslått av Helse- og omsorgsdepartementet. Nemndas leder beslutter i hver sak hvilke medlemmer som skal oppnevnes.

2.3. Saksbehandling

Nemnda skal behandle sakene etter de saksbehandlingsregler som er vedlagt denne avtalen.

Ved tvist om inngåelse av avtale styrer nemndas leder eller nestleder forhandlingene mellom partene. I forberedelse av saken skal hver av partene gi skriftlig fremstilling av sitt syn. Nemndas leder eller nestleder kan ved tvist om inngåelse av avtale på ethvert tidspunkt i saksgangen fremme forslag til løsning av tvisten.

2.4. Virkning av tvisteløsningsnemnda uttalelser

Tvisteløsningsnemnda har en rådgivende rolle. Det innebærer at uttalelsene ikke er rettslig bindende for partene, men mindre partene har avtalt annet. I tilfeller hvor partene ikke har avtalt at uttalelsene skal være rettslig bindende, forventes det likevel at partene legger uttalelsen til grunn. Dersom saken senere kommer inn for domstolene vil det normalt være adgang til å legge frem uttalelsen fra tvisteløsningsnemnda for domstolen, jf. Rt. 2002 s. 637.

Uttalelsene fra nemnda skal systematiseres og publiseres i anonymisert form slik at kommunene og helseforetakene kan bruke dem som veiledning i andre lignende tilfeller.

3. Økonomi

Helse- og omsorgsdepartementet dekker utgiftene til opprettelse og drift av den nasjonale tvisteløsningsnemnda.

Partene bærer egne omkostninger i forbindelse med behandlingen av konkrete tvister for den nasjonale tvisteløsningsnemnda.

4. Evaluering og oppfølging

Denne avtalen skal evalueres årlig av partene. Hver av partene kan likevel be om at forhold ved avtalen vurderes før den har virket ett år.

Partene er enige om å særlig følge med på:

- utviklingen i saksmengde,
- sekretariatets funksjon og oppgaver,
- saksbehandlingstid,
- i hvilken grad uttalelsene følges opp av partene.

5. Varighet og oppsigelse

Avtalen trer i kraft 10.2.2012 og varer til 31.12.2016.

Avtalen har tre måneders gjensidig oppsigelsestid.

Oslo, 10.02.2012

Anne-Grete Strøm-Erichsen
Helse- og omsorgsminister

Halvdan Skard
Styreleder KS

Vedlegg: Saksbehandlingsregler for nasjonalt tvisteløsningsnemnd i helse- og omsorgssektoren